

KOMISJA
EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 2.12.2020 r.
SWD(2020) 542 final

DOKUMENT ROBOCZY SŁUŻB KOMISJI
SPRAWOZDANIE ZE STRESZCZENIA OCENY SKUTKÓW

Towarzyszący dokumentowi:

Wniosek
ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY
w sprawie skomputeryzowanego systemu łączności w zakresie transgranicznych
postępowań cywilnych i karnych (system e-CODEX) oraz zmieniające rozporządzenie
(UE) 2018/1726

{COM(2020) 712 final} - {SEC(2020) 408 final} - {SWD(2020) 541 final}

Streszczenie oceny skutków
Ocena skutków dotycząca skomputeryzowanego systemu łączności w zakresie transgranicznych postępowań cywilnych i karnych (elektroniczna wymiana informacji z dziedziny e-sprawiedliwości – system e-CODEX)
A. Zasadność działań
Jak uzasadniono ten wybór lub jego brak? Na czym polega problem?
e-CODEX jest systemem informatycznym utworzonym na potrzeby transgranicznej współpracy sądowej, który umożliwia użytkownikom – niezależnie od tego, czy są to organy sądowe, prawnicy praktycy czy obywatele – wysyłanie i odbieranie dokumentów, formularzy prawnych, dowodów lub innych informacji w bezpieczny sposób. System e-CODEX został opracowany przez konsorcjum 21 państw członkowskich UE w latach 2010–2016 przy wsparciu finansowym UE z Programu na rzecz wspierania polityki w zakresie TIK, będącego częścią Programu ramowego na rzecz konkurencyjności i innowacji. Państwa członkowskie korzystają z systemu na zasadzie dobrowolności w ramach takich procedur jak europejski nakaz zapłaty czy europejskie postępowanie w sprawie drobnych roszczeń. Obecnie, aby zapewnić utrzymanie, rozwój i przyszłe rozszerzenie systemu na inne postępowania sądowe, należy znaleźć rozwiązanie zapewniające odpowiednie finansowanie i trwałość tego systemu. Jest to również warunek konieczny do przyjęcia systemu przez państwa członkowskie, które dotychczas z niego nie korzystały. Komisja pracuje już nad systemem cyfrowej wymiany elektronicznego materiału dowodowego (eEDES), wykorzystując system e-CODEX jako kanał komunikacyjny. Oczekuje się, że do 2021 r. państwa członkowskie podłączą się do systemu eEDES. System e-CODEX najprawdopodobniej zostanie również wykorzystany do celów zdecentralizowanego systemu informatycznego, który ma zostać ustanowiony w kontekście nowych rozporządzeń w sprawie doręczania dokumentów i przeprowadzania dowodów. Niezapewnienie trwałego zarządzania systemem e-CODEX może stanowić zagrożenie dla realizacji tych prac, jak również dla wszystkich procedur, w ramach których system ten jest już wykorzystywany w kontekście pilotażowym.
Jaki jest cel inicjatywy?
Celem ogólnym jest wspieranie skutecznego funkcjonowania wspólnej przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości dzięki zapewnieniu optymalnego stosowania postępowań sądowych. Do osiągnięcia tego celu niezbędny jest wspólny system wirtualnej komunikacji dostosowany do potrzeb organów sądowych. W szczególności inicjatywa ta ma na celu zapobieganie niewydajności łączności transgranicznej dzięki zapewnieniu trwałego zarządzania systemem e-CODEX oraz poprawę wydajności dzięki szerszemu wykorzystaniu systemu e-CODEX.
Na czym polega wartość dodana podjęcia działań na poziomie UE?
Najlepiej jest ustanowić mechanizm bezpiecznej wymiany informacji transgranicznych w postępowaniach sądowych na szczeblu UE, ponieważ potrzebne jest powszechnie akceptowane rozwiązanie. W przypadku braku działania na poziomie UE istnieje ryzyko, że państwa członkowskie będą niezależnie rozwijać systemy krajowe, co będzie skutkowało brakiem interoperacyjności między tymi systemami. Chociaż utrzymywanie systemu na szczeblu UE wiąże się z kosztami, jest to jedyny sposób na utworzenie interoperacyjnego systemu łączności transgranicznej między organami sądowymi.

B. Rozwiązania
Jakie warianty legislacyjne i nielegislacyjne rozważono? Czy wskazano preferowany wariant? Jak uzasadniono ten wybór lub jego brak?
Rozważono szereg wariantów legislacyjnych i nielegislacyjnych. Niektóre warianty zostały odrzucone na wczesnym etapie. Odrzucono koncepcję utworzenia odrębnego podmiotu prawnego, ponieważ byłoby to nieproporcjonalne w stosunku do ograniczonego zakresu zadań, który zostałby mu powierzony. Odrzucono również koncepcję wykorzystania lub opracowania systemu alternatywnego, przede wszystkim dlatego, że obecne rozwiązanie e-CODEX okazało się bardzo skuteczne i efektywne w kontekście procedur, w ramach których już jest stosowane, i można zasadnie oczekiwać zwrotu z 24 mln EUR zainwestowanych w utworzenie

systemu e-CODEX. Zastosowanie rozwiązania komercyjnego wiązałoby się również z problemami dotyczącymi trwałości systemu w długiej perspektywie oraz poufności i integralności przesyłanych danych, ponieważ właściciel takiego rozwiązania mógłby teoretycznie posiadać dostęp do danych przekazywanych za jego pośrednictwem. Nie można było brać pod uwagę możliwości przekazania systemu e-CODEX jednemu państwu członkowskiemu lub konsorcjum państw członkowskich, ponieważ państwa członkowskie jednoznacznie odrzuciły taką możliwość. Preferują one, jak wyrażono w szeregu konkluzji Rady, aby to eu-LISA zapewniała dalsze utrzymanie systemu e-CODEX, z uwzględnieniem jego aktualizacji.

Zgodnie z powyższymi warunkami oceniono dwa warianty względem scenariusza odniesienia, zakładającego brak stałej obsługi, co doprowadziłoby do zakończenia funkcjonowania systemu e-CODEX. Spośród tych wariantów za najbardziej odpowiedni uznano wariant polegający na przekazaniu systemu e-CODEX agencji. Wariant alternatywny, zgodnie z którym to Komisja miałaby utrzymywać system e-CODEX, uznano za mniej korzystny, ponieważ trudniej byłoby zapewnić udział państw członkowskich w zarządzaniu systemem – co państwa członkowskie uważają za istotny aspekt gwarantujący niezależność sądów. Agencja mogłaby być również bardziej elastycznym rozwiązaniem pozwalającym na lepsze uwzględnienie wkładu zainteresowanych stron. Wśród istniejących agencji tylko Agencja Unii Europejskiej ds. Zarządzania Operacyjnego Wielkoskalowymi Systemami Informatycznymi w Przestrzeni Wolności, Bezpieczeństwa i Sprawiedliwości (eu-LISA) posiada odpowiednie doświadczenie w zarządzaniu wielkoskalowymi systemami informatycznymi, w związku z czym to jej należy powierzyć zadanie zarządzania systemem e-CODEX. Aby umożliwić przyjęcie podstawy prawnej dla systemu e-CODEX, a także zapewnić odpowiedni przebieg procesu przekazania, obecne konsorcjum państw członkowskich lub nowy podmiot musiałyby kontynuować utrzymywanie systemu e-CODEX w latach 2021–2023.

Jak kształtuje się poparcie dla poszczególnych wariantów?

Państwa członkowskie zdecydowanie opowiedziały się za przekazaniem systemu e-CODEX agencji i uważają, że najbardziej odpowiednią agencją jest eu-LISA (ostatnio wyraziły ten pogląd w konkluzjach Rady przyjętych na posiedzeniu Rady ds. WSiSW w październiku 2020 r.).

Zainteresowane strony, reprezentujące główne organizacje zrzeszające przedstawicieli zawodów prawniczych w Europie, również wyraziły poparcie dla wprowadzenia stałego rozwiązania w odniesieniu do systemu e-CODEX. Szereg zainteresowanych stron, które wypowiedziały się na temat wstępnej oceny skutków, uważa, że eu-LISA jest najbardziej odpowiednim podmiotem do zarządzania systemem.

C. Skutki wdrożenia preferowanego wariantu

Jakie korzyści przyniesie wdrożenie preferowanego wariantu lub – jeśli go nie wskazano – głównych wariantów?

Jako system informatyczny niezbędny do transformacji cyfrowej współpracy sądowej e-CODEX uprości i przyspieszy transgraniczne postępowania sądowe. Dzięki zwiększeniu skuteczności postępowań transgranicznych system e-CODEX przyczyniłby się również do poprawy funkcjonowania jednolitego rynku cyfrowego. Korzystanie z systemu e-CODEX wywarłoby pozytywny wpływ na walkę z przestępczością transgraniczną poprzez ułatwienie współpracy między organami sądowymi w sprawach karnych. W wyniku cyfryzacji procedur wzrosnąć mogłaby również skuteczność sądów krajowych.

Unijna agencja regulacyjna, taka jak eu-LISA, będzie miała możliwości niezbędne do zapewnienia długoterminowego utrzymywania systemu e-CODEX. Agencja będzie mogła wprowadzić procedury zarządcze pozwalające na szybkie uwzględnianie potrzeb zgłaszanych przez różne grupy, w tym przez państwa członkowskie i użytkowników systemu e-CODEX.

Jakie są koszty wdrożenia preferowanego wariantu lub – jeśli go nie wskazano – głównych wariantów?

Przejęcie zadań realizowanych obecnie przez konsorcjum państw członkowskich odpowiedzialne za system e-CODEX będzie wiązało się z kosztami dla budżetu UE. Całkowite koszty w latach 2022–2027 wynoszą 9,667 mln EUR (średni roczny koszt w wysokości 1,611 mln EUR). W kosztach tych uwzględniono koszty dodatkowych zasobów ludzkich koniecznych do realizacji działań prowadzonych przez eu-LISA i Komisję. W eu-LISA rekrutacja zasobów wewnętrznych rozpocznie się już w dniu 1 września 2022 r. i obejmie dwa stanowiska pracowników kontraktowych. Od dnia 1 stycznia 2023 r. eu-LISA powinna mieć łącznie 2 pracowników zatrudnionych na czas określony i 3 pracowników kontraktowych, co zapewni realizację podstawowych zadań dotyczących systemu e-CODEX. Ponadto Komisja (Dyrekcja Generalna ds. Sprawiedliwości i Konsumentów)

będzie musiała być zaangażowana w zarządzanie polityczne pracami eu-LISA, monitorowanie działań Agencji, a także w przygotowywanie niezbędnych aktów wykonawczych zgodnie z rozporządzeniem. W budżecie na okres od 2022 r. przewidziano na ten cel jedno dodatkowe stanowisko statutowe.

Jakie będą skutki dla przedsiębiorstw, MŚP i mikroprzedsiębiorstw?

MŚP i mikroprzedsiębiorstwa odniosą korzyści z cyfryzacji postępowań sądowych, którą umożliwi system e-CODEX. Możliwość wnoszenia roszczeń do sądów przez internet, na przykład w ramach stosowania europejskiego nakazu zapłaty lub roszczeń w ramach europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń, pozwoli zaoszczędzić koszty związane z opłatami pocztowymi i doprowadzi do oszczędności kosztów w wyniku zwiększenia skuteczności i skrócenia postępowań. Wdrożenie systemu e-CODEX w odniesieniu do konkretnej procedury prawnej nie będzie wiązało się z dodatkowymi kosztami dla MŚP (ani innych podmiotów).

Czy przewiduje się znaczące skutki dla budżetów i administracji krajowych?

Można oczekiwać pozytywnego wpływu na zdolność krajowych organów sądowych do współpracy z ich odpowiednikami w innych państwach członkowskich. System e-CODEX mógłby na przykład ułatwić egzekwowanie niezapłaconych grzywien za wykroczenia drogowe od zagranicznych rezydentów.

Instalacja systemu e-CODEX i korzystanie z niego będą wiązać się z kosztami dla tych państw członkowskich, które jeszcze tego nie zrobiły. Koszt nie powinien przekraczać 80–100 osobodni na jedną instalację.

Czy wystąpią inne znaczące skutki? Maksymalnie 6 wierszy

Dalsze wykorzystanie, w rozszerzonym zakresie, systemu informatycznego – takiego jak e-CODEX – w procedurach prawnych mogłoby przyczynić się do oszczędności zasobów naturalnych dzięki ograniczeniu zużycia papieru. Ponadto mniejsze wykorzystanie usług transportowych do doręczania przesyłek pocztowych mogłoby mieć pozytywny wpływ na środowisko. Oczekuje się również, że zajdzie efekt rozlania skutkujący transformacją cyfrową administracji krajowej, ponieważ rozwiązanie w postaci systemu e-CODEX można przyjąć również na poziomie krajowym, nie tylko w odniesieniu do spraw transgranicznych.

D. Działania następce

Kiedy nastąpi przegląd przyjętej polityki? Maksymalnie 4 wiersze

Trzy lata po przeniesieniu systemu e-CODEX do eu-LISA, a następnie co cztery lata, Komisja przeprowadza ocenę skuteczności tego rozwiązania. Na podstawie tej oceny Komisja podejmie decyzję w sprawie odpowiednich działań następnych.